

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
7. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Μετάφραση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

Ἐγὼ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπειον χωρὶς ἐμοῦ γίνεται. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότης, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ σύμμαχος τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. Ὑπνος δὲ τοῖς ἐμοῖς φίλοις πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται οὔτε διὰ τοῦτο μεθιάσι τὰ δέοντα πράττειν.

Ξενοφῶντος *Ἀπομνημονεύματα* 2.1.32
(μονάδες 8)

Κείμενο 2

[...] Σπεύδοντες γὰρ <οἱ πατέρες> τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται. Καὶ διὰ τοῦτ' οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὐρέθη, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμῶν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἑορταί. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἢ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἐστὶν ἄρτυμα.
[...]

Πλουτάρχου *Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς* 9 b – c
(μονάδες 12)

A. Να μεταφράσετε μόνο τις υπογραμμισμένες προτάσεις των πιο πάνω κειμένων (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

B. Μετάφραση αδιδακτου κειμένου

(Μονάδες 15)

Κείμενο 3

Στο απόσπασμα από το έργο του «Περὶ εἰρήνης», ο Ἰσοκράτης αναφέρεται στις αρνητικές συνέπειες του πολέμου συγκριτικά με τα πλεονεκτήματα της ειρήνης.

ὁ μὲν πόλεμος πάντων ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πτωχοτέρους πεποίηκε, καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασε, καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκε, καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. ἂν τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς.

Ἰσοκράτους *Περὶ εἰρήνης* 8.19-20 (Διασκευή)

Λεξιλόγιο:

διαβάλλω: συκοφαντώ, δυσφημώ

ἀπαλλαγέντες: αφού απαλλαχθούμε

B. Να μεταφράσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Ξενοφώντος *Ἀπομνημονεύματα* 2.1.32

Δ. Παρατηρήσεις

(Μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. σύνειμι (Κείμενο 1)

Να γράψετε το α΄ πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Παρατατικού και του Μέλλοντα.

β. πράττειν (Κείμενο 1)

Να γράψετε το γ΄ πρόσωπο ενικού στην οριστική έγκλιση του Αορίστου και του Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

γ. δέχονται (Κείμενο 2)

Να γράψετε το απαρέμφατο Ενεστώτα και το απαρέμφατο Αορίστου.

δ. ἠνάγκασε (Κείμενο 3)

Να γράψετε το β΄ πρόσωπο ενικού στην οριστική του Μέλλοντα και του Υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

(μονάδες 8)

Δ.2. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

- i. **έμοῦ** (Κείμενο 1)
- ii. **τεχνίταις** (Κείμενο 1)
- iii. **φύλαξ** (Κείμενο 1)
- iv. **ὑπερμέτρους** (Κείμενο 2)
- v. **φυτά** (Κείμενο 2)
- vi. **κινδύνους** (Κείμενο 3)
- vii. **πόλιν** (Κείμενο 3)

(μονάδες 7)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

- i. Ἐγὼ σύνειμι μὲν θεοῖς (Κείμενο 1)
- ii. Ἔγνων δὲ τοῖς έμοῖς φίλοις πάρεστιν ήδίων (Κείμενο 1)
- iii. ἡ ανάπαυσις τῶν πόνων έστιν ἄρτυμα (Κείμενο 2)
- iv. ὁ μὲν πόλεμος πάντων ήμᾶς τῶν ἀγαθῶν ἀπεστέρηκεν (Κείμενο 3)

(μονάδες 5)

Δ.3.β. (ὁ μὲν πόλεμος) πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ήνάγκασε (ήμᾶς) (Κείμενο 3)

Να εντοπίσετε στην πιο πάνω πρόταση και να γράψετε:

- i. το απαρέμφατο
- ii. το είδος του απαρεμφάτου
- iii. τον συντακτικό του ρόλο
- iv. το υποκείμενο του απαρεμφάτου
- v. αν υπάρχει ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία

(μονάδες 5)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τις λέξεις που ζητούνται με βάση τους ακόλουθους τύπους:

- i. **οἴκων** (Κείμενο 1): σύνθετο ουσιαστικό
- ii. **ἔργων** (Κείμενο 1): παράγωγο επίθετο
- iii. **πόνους** (Κείμενο 2): σύνθετο επίθετο
- iv. **τρέφεται** (Κείμενο 2): παράγωγο ουσιαστικό
- v. **ποιησώμεθα** (Κείμενο 3): σύνθετο ουσιαστικό
- vi. **πόλιν** (Κείμενο 3): παράγωγο επίθετο

(μονάδες 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α΄ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. γίγνεται (Κείμενο 1)	α. έλλειψη
2. συλλήπτρια (Κείμενο 1)	β. εισβολή
3. σπεύδοντες (Κείμενο 2)	γ. γεγονός
4. διαβέβληκε (Κείμενο 3)	δ. σπουδή
	ε. περίληψη

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος, να γράψετε το α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση κλιτού μέρους του λόγου, την ονομαστική ενικού.

i. *πάρεστιν* (Κείμενο 1)

ii. *άπολείποντες* (Κείμενο 1)

iii. *έκπίπτουσι* (Κείμενο 2)

iv. *ύπομένειν* (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.4.δ. Να γράψετε ένα (1) αντώνυμο στα Αρχαία Ελληνικά του επιθέτου που σας δίνεται.

σύμμαχος (Κείμενο 1)

(μονάδα 1)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Λέγεται ότι οι άρχοντες είναι δίκαιοι και πιστοί.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

Ξενοφώντος Άπομνημονεύματα 2.1.32 (Κείμενο 1)

Α.1.α. Ποιος/Ποια μιλά στο Κείμενο 1 και ποιο ρηματικό πρόσωπο χρησιμοποιεί; Να καταγράψετε δύο (2) στοιχεία από το κείμενο, που να τεκμηριώνουν το ρηματικό πρόσωπο.

(μονάδες 4)

A.1.β. Τι εξυπηρετεί η χρήση του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου; Να αναφέρετε ένα (1) στοιχείο.

(μονάδα 1)

A.2. Με βάση το απόσπασμα που δεν ζητήθηκε για μετάφραση, να γράψετε με δικά σας λόγια δύο (2) επιχειρήματα, με τα οποία ο/η ομιλητής/-τρια προσπαθεί να πείσει τον Ηρακλή.

(μονάδες 2)

Πλουτάρχου *Περὶ παιδων ἀγωγῆς* 9 b – c (Κείμενο 2)

B.1. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τέσσερα (4) από τα αντιθετικά ζεύγη που χρησιμοποιεί ο Πλούταρχος στο Κείμενο 2.

(μονάδες 4)

B.2. Ποια είναι η παιδαγωγική άποψη του Πλουτάρχου στο Κείμενο 2; Νομίζετε ότι αυτή η παιδαγωγική άποψη παραμένει και στις μέρες μας επίκαιρη; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!